

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@stm.fi

STM 081:00/2015

LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TARTUNTATAUDEISTA

Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa.

Lausunnolla oleva asetustalonnuos liiuly tartuntatautilainsäädännön uudistushankkeeseen, jossa mm. eräitä nyt voimassa olevaan asetukseen sisältyviä määräyksiä ollaan siirtämässä tartuntatautilakiin. Lausuntoa annettaessa on ollut käytettävissä viimeiset versiot asetukseen liittyvistä tartuntatautilakiluonnoksen pykälistä.

Asetustalonnuksessa ovat muutokset ovatkin huomattavalta osin luonteeltaan teknisiä, tartuntatautilain muutokseen liittyviä, tai stilistisiä. Kommentimme seuraavassa eräitä sisällöllisiä muutoksia.

Tuhkarokko ehdotetaan siirrettäväksi valvottavista (voimassa olevassa lainsäädännössä ilmoitettava tartuntatauti) tartuntataudeista yleisvaarallisiin tartuntatauteihin ja keltakuume vastaavasti yleisvaarallisista valvottaviin. Keltakuumeen osalta siirto on tarkoituksenmukaista perustelumuietiossa esitetyillä syillä.

Tuhkarokon siirtoa yleisvaarallisten tartuntatautiien luetteloon perustellaan muistiossa sillä, että vaikka sen kotoperäinen esiintyminen Suomessa on saatu loppumaan rokotustoiminnalla, maahamme tulee toistuvasti tuhkarokkotapauksia. Rokotussuojaa vailla olevien henkilöiden tartuntojen ja vakavien tautitapausten torjunnassa todetaan täten voivan olla perusteltua käyttää eristämistä ja karanteenia.

Yleisvaaralliseksi tartuntatauti voidaan kuitenkin luokitella tartuntatautilakiluonnoksen mukaan vain, jos taudin tartuttavuus on suuri ja tauti on vaarallinen. Sen lisäksi taudin leviämistä on voitava estää henkilöön kohdistuvilla toimenpiteillä, mikä onkin tuhkarokon osalta perusteluina tuotu esille. Väistämättä herää kuitenkin kysymys, täytyvätkö vaarallisuuden tai myöskään tosiasiallisesti suuren tartuttavuuden kriteerit varsin terveessä ja edelleenkin hyvän rokotuskattavuuden väestössämme tuhkarokon kohdalla.

Eri viranomaisten tehtäviin ei ilmeisesti olla esittämässä oleellisia muutoksia. Niin aluehallintoviraston, sairaanhoitopiirin kuin kunnankin nykyisin voimassa olevassa asetuksessa olevia tehtäviä mainitaan perustelumuietiossa siirretyn suoraan valmisteilla olevaan tartuntatautilakiin. Todettakoon tässä yhteydessä kuitenkin, että sekä valmisteilla oleva tartuntatautilaki että lausuntokierroksella oleva asetustalonnuos – kun niiden on ajateltu astuvan voimaan ensi vuonna – on luonnollisestikin tehty nyt olemassa olevaan pal-

velurakenteeseemme. Näidenkin tartuntatautilainsäädännössä eri viranomaisille sälytettävien tehtävien osalta lainsäädäntö joudutaan kuitenkin uudistamaan sote-järjestämislain valmistelun yhteydessä.

Lääkärin ilmoitusvelvollisuutta koskevat vähäiset muutokset – vapautus ilmoitusvelvollisuudesta eräiden nimettyjen tautien osalta – vaikuttavat taroituksenmukaisilta.

Valmisteilla olevaan tartuntatautilakiin oltaneen ottamassa otosseuranta koskevat määräykset, joita koskee lausunnolla olevan asetusluonnoksen 13 §. Kuten perustelumuistiossa todetaan, tällaisten yleisten tartuntatautien esiintymistietoja ei ole taroituksenmukaista eikä edes mahdollista pyrkiä saamaan kaikista terveydenhuollon toimintayksiköistä eikä kaikilta mahdollisilta potilailta. Lisäksi otosseuranta mahdollistaa torjunnan kannalta riittävän tiedonkeruun kuormittamatta tarpeettomasti koko terveydenhuoltoa. Niinpä tätä uudistusta on tervehdittävä tyydytyksellä.

Huomiota asiaa koskevassa asetusluonnoksen tekstissä kuitenkin kiinnittää se, että ao. pykälässä todetaan otosseuranta vapaaehtoiseksi vain terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintayksiköille – ei niiden yksittäisille potilaille. Perustelumuistiossa – aivan oikein – todetaan, että tietojen ja näyttöiden luovuttaminen edellyttää potilaiden tai asiakkaiden suostumusta. Mikäli suostumusvaatimusta ei ole kirjattu tartuntatautilain ao. pykälän tekstiin (nähtävänä olevassa luonnoksessa niin ei ole), se on syytä kirjata asetuksen tekstiin, ei pelkkään perustelumuistioon.

Asetusluonnoksen neljännen luvun 14 § (Hoitoon liittyvät infektiot) on uusi nykyiseen asetukseen nähden ja liittyy valmisteilla olevan tartuntalain voimassa olevaan lakiin nähden uuteen määräykseen. Asetusluonnoksen tekstiä voi tältä osin pitää taroituksenmukaisena, ja itse asiaa erittäin tärkeänä hoitoon liittyvien infektioiden kansanterveydellisen merkityksen monistakin eri syistä jatkuvasti kasvaessa.

Tunnistetietojen säilyttämistä (Yhdistämisaikaväli tartuntatautirekisterissä) koskevia 15 §:n määräyksiä ei ole taroituksella muutettu. Perussääntönä on 12 kuukauden yhdistämisaikaväli. Tämän lisäksi on kolmen kuukauden, kolmen vuoden ja 50 vuoden yhdistämisaikavälit. Vaikka aikavälejä on monta, ilmeisesti käytäntö on osoittautunut toimivaksi, kun niiden vähentämistä ei esitetä.

Nykyisin voimassa olevassa tartuntatautiasetuksessa on kolme pykälää, joita vastaavia määräyksiä ei nyt lausuntokierroksella olevassa luonnoksessa ole ja joiden poistamista ei ole mitenkään perusteltu. Nämä ovat 9 § sekä 11 § ja 14 §. Ensimmäisessä mainituista säädetään rokottamiseen oikeutetuista henkilöistä (lääkäri tai rokottamiseen asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilö lääkärin valvonnassa). 11 §:ssä säädetään eräissä töissä työntekijältä vaaditusta selvityksestä siitä, ettei tämä sairasta salmonelloosia eikä hengityselinten tuberkuloosia, ja viimeisessä mainituista pykälästä säädetään valtion kustannuksella tarpeelliseen hoitoon toimittamisesta eräissä tilanteissa.

Viimeisessä mainituissa pykälissä (14 §) säädetty asia on harvoin vastaan tuleva ja ainakin jossakin mielessä itsestään selvältä tuntuva asia, joten sen poistaminen tuntuu varsin luonnolliselta. Kuitenkin poistetuista pykälästä kaksi ensimmäistä ovat sellaisia, että niiden sisältämiä määräyksiä voi

pitää edelleenkin tarkoituksenmukaisina. Ne koskevat hyvin jokapäiväisiä, yleisesti esiintyviä tilanteita. Herääkin kysymys, onko mainittuja asioita koskevia määräyksiä tarkoitus sisällyttää itse tartuntatautilakiin, vai jättää näistä kokonaan säätämättä. Jos kyse on viimeksi mainitusta, tulisi asia ainakin huolella perustella, sen verran merkittävästä asiasta on kysymys.

Edellä mainittu asia konkretisoi hyvin, kuinka olisi tarkoituksenmukaista tällaisessa laajemman lainsäädäntöuudistuksen valmistelussa joko laittaa sekä laki- että vastaava asetustuonnos yhtä aikaa lausuntokierrokselle, tai pyytää lausuntoja asetustuonnoksesta vasta lakiesityksen valmistumisen jälkeen. Tällä kertaa ilmeisesti lainvalmistelun tiukoista aikatauluista johtuen on edetty näin, minkä vuoksi kannan ottaminen lausuntokierroksella olevaan asetustuonnokseen on huomattavan hankalaa ilman vastaavan lakitekstin tiedossa oloa.

Kunnioittaen

SUOMEN LÄÄKÄRILIITTO ry

Tuula Rajaniemi
puheenjohtaja

Heikki Pärnänen
johtaja